

[Wihjelm.]

beder de økonomiske ministre holde øje med, hvad der nu sker på de to områder som følger af disse to såkaldt ansvarlige personers udtalelser på det sidste.

Må jeg til sidst i denne debat berøre et tema, som jeg ikke nåede i første runde. Det hele drejer sig ikke om økonomi, krisen omhandler også andet end økonomi, og andre har taget andre temaer op her i dag. Hr. Erhard Jakobsen har vanen tro taget sit yndlingstema op, som går ud på, at samfundsdebatten og den kulturelle debat her i landet skal bombes tilbage til kaptajn Jespersen og Olfert Ricard. Jeg kunne også tænke mig at tage et tema op, som har med krisen at gøre, men ikke så direkte med økonomien, for krisen er ikke kun økonomisk, den slår igennem på så at sige alle områder i samfundet. Det er selve systemet, der er i opløsning, og når systemet går i opløsning, går det ikke helt stille af. Systemet slår fra sig, det er nærmest desperat, og når det slår fra sig, er det sædvanligvis smågrupper eller enkeltpersoner, det går ud over. Det er ofte ret tilfældigt, og det har så noget at gøre med det, man kalder retssikkerheden. Den har det ikke godt for tiden, og det er vi ikke ligeglade med. Lad mig nævne nogle få konkrete eksempler på den uhyggelige udvikling på dette område, som vi ved bliver taget op i den næste samling, og som vi i hvert fald fortsat vil interessere os en hel del for.

Regeringen har endnu ikke fået gennemført, men har stadig væk liggende sit forslag til ændring af retsplejeloven, der betyder væsentlige indskrænkninger i retssikkerheden, som før nævnt med muligheden for at fratage de sigtede deres foretrukne advokater, muligheden for at nægte sigtede og forsvarere adgang til retsmøderne, muligheden for at nægte dem aktindsigt osv. Vi ser også dette som et af elementerne i den krise, dette samfund befinder sig i.

Der er andre elementer. Der er den registerlovgivning, regeringen har lagt frem, som også er et af hovedtemaerne for den næste samling på dette område, og som efter vores bedømmelse foretrækker effektiviteten og den statslige kontrol i afvejning over for den enkeltes sikkerhed. Der er områder, hvor der direkte er tilbageskridt for retssikkerheden for den enkelte i den måde, regeringen har tacklet dette registreringsproblem på.

Der er andre sager på de samme områder. Vi har set en del af udviklingen allerede: blokadecirkulærerne, bestræbelserne på at kriminalisere lønglidning, som nu er taget op af hr. Poul Schlüter her igen i dag som noget, man må til at kigge på en gang til. Vi har set den udvidede kompetence til arbejdsretten, vi har se de domme, der fældes, de mammutbødder, der gives til organisationerne, og som er et af de nye træk. Vi har set, hvordan arbejdsretten udvider sin kompetence også til at indføre en speciel censur, og alt dette, som vi i hvert tilfælde ikke kan undgå at se i sammenhæng med den økonomiske krise.

Jeg er klar over, at de fleste fra midten og ud til højre vil finde, at det her ikke rager dem så meget, for det er jo sædvanligvis systemkritikerne, der bliver ramt af de her ting. Jeg vil godt advare imod den overfladiske betragtning, for når systemet er i krise, som det er nu, så bliver vi alle opfattet som upålidelige og som systemkritikere, og når systemet slår fra sig i desperation, som det gør i øjeblikket, så gør det det ikke kun systematisk over arbejdsret, over retsplejelov og den slags ting, men så gør det det også i flæng, så bliver der taget gidsler, kunne man sige. Og et par af de konkrete eksempler på gidseltagningen er den såkaldte mexikanersag, der stadig væk florerer, og den såkaldte elektronikspionagesag. Her har vi eksempler på, at systemet tilfældigt slår ned og i og for sig kunne ramme enhver, og at man i realiteten er så godt som retsløs, når man kommer ud for de lukkede døre, når man kommer ud for efterretningstjenesterne, når man kommer ud for dette måske endda forstærket med den strammede retsplejelov.

De her ting ser vi som et andet udslag af krisen. Vi kan ikke betragte dem isoleret, vi ser alle disse ting, jeg her har nævnt, og flere endnu i sammenhæng, ikke alene inden for det samlede begreb retssikkerheden, men også i sammenhæng med den desperation, der præger et system, som kommer i en krise, der på overfladen selvfølgelig mest er økonomisk, men som rammer så dybt, at man i selvforsvar, fra establishment, fra systemet, griber til den slags metoder. Vi har set den slags ting før, når det kapitalistiske system er i krise. Vi vil være meget opmærksomme på det også i den kommende tid og vil forsøge at trække de her ting mere frem i lyset, end det – desværre er sket hidtil.